

**ADALET VE DIŐIŐLERİ BAKANLIKLARI ARASINDA
AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ ÖNÜNDEKİ SAVUNMALAR İLE
AİHM KARARLARININ İCRASINA İLİŞKİN İŐBİRLİĐİ PROTOKOLÜ'NE EK
PROTOKOL**

1. 14 Kasım 2011 tarihli ‘‘Adalet ve Dışişleri Bakanlıkları Arasında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Önündeki Savunmalar İle Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararlarının İcrasına İlişkin İŐbirliĐi Protokolü’’ (Protokol), 1 Mart 2012 tarihinde yürürlüğe girmiŐtir. Gelineen aŐamada gerek Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), gerekse BirleŐmiŐ Milletler (BM) insan hakları denetim mekanizmaları nezdinde yapılan bireysel başvuru veya bildirimlerde, her iki mekanizmanın oluŐturduĐu içtihatların birbirine etkisi dikkate alınarak, geliŐtirilecek hukuki mütalaalarda yeknesaklık sağlanması ihtiyacı doĐmuŐtur. Bu çerçevede, BM insan hakları denetim mekanizmalarına yapılan bireysel başvuru veya bildirimlerle ilgili Devlet görüşlerinin AİHM savunmalarıyla uyumlu ve bütüncül bir Őekilde tek elden hazırlığı ile sözkonusu mekanizmalarla ilgili iş ve işlemlerin takibi amacıyla aŐaĐıdaki usullerin benimsenmesinde mutabık kalınmıŐtır:

- i. 1 No.lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 49. maddesinin 1. fıkrasının (i) bendi çerçevesinde; Protokol'ün 4.2. maddesinde belirtilenler hariç olmak üzere BM insan hakları denetim mekanizmalarına (sözleŐme denetim komiteleri¹) yapılan bireysel başvuru veya bildirimlere ilişkin Devlet görüşleri Adalet Bakanlığı (İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı) tarafından hazırlanır.
- ii. BM insan hakları denetim mekanizmalarına yapılan bireysel başvuru veya bildirimlerden, Protokol'ün 4.2. maddesi kapsamında kalanlara ilişkin Devlet görüşleri Dışişleri Bakanlığı tarafından hazırlanır.
- iii. Bireysel başvuru veya bildirimlere ilişkin Devlet görüşlerinin hazırlanması sürecinde ihtiyaç duyulan her türlü bilgi, belge ve görüŐ, işbu Ek Protokol uyarınca sorumlu Bakanlık tarafından ilgili kurum ve kuruluşlardan istenir.
- iv. BM insan hakları denetim mekanizmaları tarafından bireysel başvuru veya bildirimlere ilişkin olarak Devletimiz hakkında yayınlanan görüŐlere yönelik izleme süreciyle ilgili iş ve işlemlerin takibi, işbu Ek Protokol uyarınca sorumlu Bakanlık tarafından yürütülür.
- v. BM insan hakları denetim mekanizmalarına yapılan bireysel başvuru veya bildirimlerle ilgili olarak BM Sekreteryasıyla yapılacak tüm yazıŐmalar ilgili Daimi Temsilcilik aracılığıyla yürütülür. Tebellüğ edilen evrak ile diğer tüm yazıŐma ve taleplerin gecikmeksizin muhatabına iletilmesi için gerekli önlemler alınır.
- vi. BM insan hakları denetim mekanizmalarından alınan her başvuru veya bildirim Devletimiz adına ilgili Daimi Temsilcilik tarafından tebellüğ edilir ve Dışişleri Bakanlığına iletilir. İŞbu Ek Protokol'ün 1(i) maddesi kapsamındaki başvuru veya bildirimler, Dışişleri Bakanlığı tarafından Adalet Bakanlığına (İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı) gönderilir; bu başvuru veya bildirimlere ilişkin olarak Adalet Bakanlığı tarafından BM'nin resmi dillerinden birinde hazırlanan Devlet görüşleri ekleriyle birlikte Dışişleri Bakanlığına iletilir ve Dışişleri Bakanlığı tarafından, BM Sekreteryasına iletmek üzere ilgili Daimi Temsilcilieğe gönderilir.

¹ BM İnsan Hakları Komitesi, BM Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Komitesi, BM Irk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılması Komitesi, BM Kadına Karşı Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Komitesi, BM İŐkenceye Karşı Komite, BM İŐkencenin Önlenmesi Alt Komitesi, BM Çocuk Hakları Komitesi, BM Göçmen İŐçiler Komitesi, BM Engelli KiŐilerin Hakları Komitesi, BM Zorla Kaybolmalar Komitesi.

- vii. İşbu Ek Protokol'ün 1(ii) maddesi kapsamındaki bireysel başvuru veya bildirimlere ilişkin olarak BM Sekreteryasına iletilen Devlet görüşlerinin bir örneği Dışişleri Bakanlığı tarafından bilgi için Adalet Bakanlığına iletilir.
- viii. BM insan hakları denetim mekanizmalarına yapılan bireysel başvuru veya bildirimlere ilişkin olarak, Devlet görüşlerinin ve ihtiyaç halinde sözlü sunumun hazırlanması, kabuledilebilirlik veya esas hakkında BM insan hakları denetim mekanizmalarının tertibini öngördüğü oturum veya toplantılara katılacak temsilci veya heyetin belirlenmesi, ilgili denetim mekanizmasına iletilecek taleplerin ve sair usuli işlemlerin takibi işbu Ek Protokol uyarınca sorumlu Bakanlığa aittir.
- ix. Adalet Bakanlığı, işbu Ek Protokol'ün 1(i) maddesi kapsamındaki bireysel başvuru veya bildirimlerle ilgili olarak, BM insan hakları denetim mekanizmalarıyla ihtiyaç duyulan toplantı ve görüşmeleri yapar. İlgili Daimi Temsilcilik bu konuda gerekli destek ve kolaylığı sağlar.
- x. BM Keyfi Tutuklamalar Çalışma Grubu, BM Zorla ve İrade Dışı Kaybolmalar Çalışma Grubu ve BM Kadına ve Kız Çocuklarına Karşı Ayrımcılık Çalışma Grubu'na yapılan bireysel başvuru veya bildirimler kapsamında sunulacak görüşler, ilgili Çalışma Grubu ile angajman düzeyi, yanıt verilip verilmeyeceği, hangi ayrıntıda yanıt verilmesinin uygun olacağı Dışişleri Bakanlığı tarafından belirlendikten sonra Adalet Bakanlığı tarafından hazırlanır.

2. Dışişleri Bakanlığı, işbu Ek Protokol'ün yürürlük tarihinden önce BM insan hakları denetim mekanizmalarına sunulan Devlet görüşlerinin bir örneğini bilgi için bir ay içinde Adalet Bakanlığına iletir.

3. İşbu Ek Protokol hükümleri, yürürlük tarihinden itibaren tebliğ edilecek bireysel başvuru veya bildirimler hakkında uygulanır.

Ancak, işbu Ek Protokol'ün 1(i) maddesi kapsamındaki bireysel başvuru veya bildirimlerden;

- i. Kabuledilebilirliğine dair Devlet görüşleri sunulmuş derdest olanlara ilişkin iş ve işlemlerin takibini Adalet Bakanlığı yürütür.
 - ii. İzleme süreci devam eden veya izleme süreci yürürlük tarihinden itibaren başlayacak olanların izleme süreciyle ilgili iş ve işlemlerin takibini Adalet Bakanlığı yürütür.
 - iii. Dışişleri Bakanlığı bu başvurulara veya bildirimlere ilişkin dosyaları bir liste halinde bir ay içinde Adalet Bakanlığına teslim eder.
4. İşbu Ek Protokol hükümleri imza tarihinde yürürlüğe girer.

Ankara - 5 Ocak 2023

Bekir BOZDAĞ
Adalet Bakanı

Mevlüt ÇAVUŞOĞLU
Dışişleri Bakanı